

Date: 17th March-2026

INTEGRATSIYALASHGAN YANGI AVLOD DARSLIKLARINI JORIY ETISHGA BO'LGAN EHTIYOJLARNI O'RGANISH VA TAHLIL ETISH

Xudayberdiyeva Dilafruz Abidovna,

Toshkent Kimyo xalqaro universiteti dotsenti

Tursunova Nasiba Alisher qizi

Toshkent Kimyo xalqaro universiteti

Magistratura, Boshlang'ich ta'lim va metodikasi yo'nalishi, 2-bosqich

E-mail: nasibatursunova14@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur tezisda boshlang'ich ta'lim tizimida fanlararo integratsiya asosida yaratilgan yangi avlod darsliklarini joriy etishga bo'lgan ehtiyoj o'rganilgan. Tadqiqot jarayonida boshlang'ich sinf o'qituvchilari o'rtasida so'rovnoma o'tkazilib, ularning integratsiyalashgan ta'limga bo'lgan munosabati, amaldagi darsliklarning integratsiya darajasi hamda yangi darsliklarga bo'lgan ehtiyoji tahlil qilindi. Natijalar asosida integratsiyalashgan darsliklarning ta'lim samaradorligini oshirishdagi ahamiyati yoritildi.

Kalit so'zlar: fanlararo integratsiya, yangi avlod darsliklari, boshlang'ich ta'lim, metodika, ta'lim samaradorligi, pedagogik yondashuv

Kirish

Hozirgi kunda ta'lim tizimida yuz berayotgan islohotlar o'quv jarayonini yanada samarali tashkil etishni talab etmoqda. Ayniqsa, boshlang'ich ta'lim bosqichida o'quvchilarning bilimni yaxlit holda qabul qilishi, ularni turli fanlar o'rtasidagi bog'liqlikni anglashga o'rgatish muhim ahamiyat kasb etadi. Shu nuqtai nazardan, fanlararo integratsiya asosida tashkil etilgan ta'lim jarayoni zamonaviy yondashuvlardan biri sifatida qaralmoqda.

Amaldagi darsliklarda fanlararo bog'liqlik ma'lum darajada mavjud bo'lsa-da, u ko'pincha tizimli va yetarli darajada yoritilmagan. Bu esa o'quvchilarda bilimlarning parchalanib qolishiga olib keladi. Shuning uchun integratsiyalashgan yangi avlod darsliklarini yaratish va joriy etish bugungi kunning dolzarb vazifalaridan biridir.

Tadqiqot metodologiyasi

Mazkur tadqiqot boshlang'ich sinf o'qituvchilari o'rtasida so'rovnoma o'tkazish orqali amalga oshirildi. Tadqiqotning asosiy maqsadi — o'qituvchilarning fanlararo integratsiyaga bo'lgan munosabatini hamda yangi avlod darsliklariga ehtiyojini aniqlashdan iborat.

Tadqiqot bosqichlari

1. Tadqiqotni rejalashtirish
2. So'rovnoma savollarini ishlab chiqish
3. So'rovnomani o'tkazish
4. Natijalarni tahlil qilish
5. Xulosa chiqarish

Date: 17th March-2026

Tadqiqot vazifalari

- o'qituvchilarning integratsiya haqidagi bilim darajasini aniqlash
- dars jarayonida integratsiyadan foydalanish holatini o'rganish
- amaldagi darsliklarning integratsiya darajasini baholash
- yangi avlod darsliklariga ehtiyojni aniqlash
- mavjud muammolarni tahlil qilish

So'rovnoma mazmuni va tuzilishi

So'rovnoma yopiq va ochiq turdagi savollardan iborat bo'lib, quyidagi yo'nalishlarni qamrab oldi:

Yo'nalish	Tavsif
Bilim darajasi	Fanlararo integratsiya tushunchasini bilish darajasi
Amaliy faoliyat	Darslarda integratsiyadan foydalanish
Darslik tahlili	Amaldagi darsliklarning integratsiyalashganlik darajasi
Ehtiyoj	Yangi avlod darsliklariga ehtiyoj
Muammolar	Dars jarayonida uchraydigan qiyinchiliklar

Tadqiqot natijalari

So'rovnoma natijalari o'qituvchilarning integratsiyalashgan ta'limga nisbatan ijobiy munosabatda ekanligini ko'rsatdi.

Ko'rsatkich	Natija
Integratsiya haqida xabardorlik	Yuqori
Darsda qo'llash darajasi	O'rtacha
Amaldagi darsliklar sifati	Yetarli emas
Yangi darsliklarga ehtiyoj	Juda yuqori
Asosiy muammolar	Metodik materiallar yetishmasligi, vaqt tanqisligi

Natijalarga ko'ra, o'qituvchilarning aksariyati fanlararo integratsiya tushunchasi bilan tanish bo'lsa-da, uni amaliyotda to'liq qo'llash imkoniyatlari cheklangan.

Tahlil va muhokama

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, integratsiyalashgan darslar o'qituvchilarning:

- mantiqiy fikrlashini rivojlantiradi;
- ijodkorlik qobiliyatini oshiradi;
- muammoni hal qilish ko'nikmalarini shakllantiradi.

Biroq quyidagi muammolar mavjud:

- darsliklarda integratsiya yetarli emas;
- metodik qo'llanmalar kam;
- o'qituvchilar uchun aniq yo'riqnomalar yetishmaydi;
- vaqt resurslari cheklangan.

Date: 17th March-2026

Shu sababli, integratsiyalashgan darsliklarni yaratish bilan bir qatorda, o'qituvchilarni metodik qo'llab-quvvatlash ham muhim hisoblanadi.

Taklif va tavsiyalar

Tadqiqot natijalariga asosan quyidagi takliflar ilgari suriladi:

1. Integratsiyalashgan yangi avlod darsliklarini ishlab chiqish
2. O'qituvchilar uchun metodik qo'llanmalar yaratish
3. Malaka oshirish kurslarida integratsiyaga alohida e'tibor qaratish
4. Darsliklarda fanlararo bog'liqlikni tizimli ravishda berish
5. Amaliy mashg'ulotlar ulushini oshirish

Xulosa

O'tkazilgan tadqiqot natijalari boshlang'ich ta'lim tizimida integratsiyalashgan yangi avlod darsliklarini joriy etish zarurligini ko'rsatdi. Bunday darsliklar o'quvchilarning bilimlarni yaxlit o'zlashtirishiga, fanlar o'rtasidagi bog'liqlikni anglashiga hamda ta'lim samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Shuningdek, integratsiyalashgan yondashuv asosida tashkil etilgan ta'lim jarayoni zamonaviy ta'lim talablariga mos bo'lib, o'quvchilarning har tomonlama rivojlanishiga zamin yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 29-apreldagi "Xalq ta'limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi to'g'risida"gi Farmoni.
2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining ta'lim sifatini oshirishga oid qarorlari.
3. Ishmuhamedov R., Yuldashev M. Ta'limda innovatsion pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2017.
4. Tolipov O., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalarning nazariy asoslari. – Toshkent: O'qituvchi, 2006.
5. Ziyomammedov B. Pedagogika. – Toshkent: O'zbekiston Milliy ensiklopediyasi, 2013.
6. Drake S.M. Integrated Curriculum: Increasing Relevance While Maintaining Accountability. – USA, 2012.
7. Jacobs H.H. Interdisciplinary Curriculum: Design and Implementation. – Alexandria, VA: ASCD, 1989.

